

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ НАПН УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО «РІДНА ШКОЛА»
AUTONOMOUS UNIVERSITY OF ZACATECAS (MEXICO)
EUROPEAN INSTITUTE OF FURTHER EDUCATION (EIDV) (SLOVAKIA)
ISRAEL TRAUMA COALITION (ISRAEL)
Sky Tel OÜ (Estonia)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

VIII Міжнародної конференції

**Актуальні проблеми освітнього
процесу в контексті європейського вибору України**

12 листопада 2025 року

*м. Київ
КНУБА*

УДК 37.09

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного університету будівництва і архітектури
(протокол № 39 від 25 грудня 2025 року)*

Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України: матеріали VIII Міжнародної конференції (12 листопада 2025 року). – Київ: Видавництво Ліра-К, 2026. – 836 с.

ISBN 978-617-520-492-4

У матеріалах VIII Міжнародної конференції «Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України» висвітлюються актуальні питання професійної (професійно-технічної) освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід; психолого-педагогічне забезпечення освітнього процесу: сучасні виклики; сучасні проблеми викладання інженерно-технічних та гуманітарних дисциплін.

Матеріали конференції розраховані на науково-педагогічних, наукових працівників у галузі педагогіки, психології, соціології, викладачів, аспірантів, студентів, а також на соціальних педагогів, соціологів, практичних психологів і соціальних працівників.

УДК 37.09

За зміст поданих матеріалів несуть відповідальність їх автори.

© КНУБА, 2026

ДЕТЕРМІНАНТИ ВПЛИВУ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА НАВЧАЛЬНУ МОТИВАЦІЮ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

У сучасних умовах цифрової трансформації освіта переживає суттєві зміни, що охоплюють не лише технічні аспекти, а й психолого-педагогічні механізми мотивації до навчання. Цифрове освітнє середовище, яке інтегрує інформаційно-комунікаційні технології, онлайн-платформи та інноваційні методики, створює нові можливості для розвитку пізнавальної активності здобувачів освіти. Водночас воно формує комплекс чинників, що впливають на рівень навчальної мотивації, які в науковій літературі визначаються як детермінанти мотиваційного впливу цифрового освітнього простору [2, 3, 4, 5].

Метою статті є окреслення основних детермінант впливу цифрового освітнього середовища на навчальну мотивацію здобувачів освіти, виявити їхні взаємозв'язки з технологічними, педагогічними, психологічними й організаційними чинниками, за яких використання цифрових інструментів і форматів навчання сприяє зростанню внутрішньої мотивації та суб'єктної позиції здобувачів у освітньому процесі.

Цифрове освітнє середовище суттєво трансформує мотиваційну сферу здобувачів освіти, створюючи нові умови для навчання та саморозвитку. У доповіді НАПН України (2022) підкреслюється, що цифровізація освіти впливає на мотивацію через доступність контенту, мобільність, персоналізацію навчання, інтерактивність та розширення можливостей самоконтролю. Значну роль відіграють цифрова компетентність педагогів, якість навчально-методичного забезпечення та безпечність цифрового простору. Розвиток дистанційної освіти під час пандемії й воєнного стану довів важливість психологічної підтримки, запобігання інформаційному перевантаженню та створення позитивного цифрового досвіду [7].

У монографії «Теорія і практика професійного становлення фахівця в інноваційному освітньому середовищі» показано, що важливими детермінантами впливу цифрового освітнього середовища на навчальну мотивацію здобувачів освіти є, з одного боку, розвиток гнучких навичок

(стресостійкість, емоційний інтелект, цифрова грамотність) у педагогів, а з іншого – упровадження сучасних цифрових технологій (віртуальні лабораторії, відкриті освітні ресурси, інтернет речей, штучний інтелект, доповнена реальність, SMART-системи, Big Data тощо) [8].

Н. Марчук підкреслює, що цифрова трансформація суспільства висуває нові вимоги до освіти й безпосередньо впливає на навчальну мотивацію здобувачів. Авторка наголошує, що одним із ключових детермінантів є готовність педагогів до змін: постійний професійний розвиток, опанування сучасними цифровими інструментами, здатність створювати інтерактивні матеріали та індивідуальні освітні траєкторії. З іншого боку, важливою детермінантою виступають самі цифрові інструменти. Їх використання, за Н. Марчук, дає змогу адаптувати навчання до сучасних реалій, зробити його більш гнучким, наочним і практико-орієнтованим, що безпосередньо впливає на зростання внутрішньої мотивації здобувачів, їхню активну участь у навчальному процесі [6].

У статті «Цифрові інструменти у викладанні гуманітарних наук: постановка проблеми і потенціал розвитку» порушено важливе питання, яке безпосередньо стосується детермінант впливу цифрового освітнього середовища на навчальну мотивацію здобувачів освіти. Проаналізовано, як цифрове освітнє середовище створює нові можливості для гуманітарної освіти: забезпечує доступ до інтерактивного контенту, візуалізації складних понять, мультимедійних ресурсів, онлайн-комунікації та співпраці. Це сприяє виникненню такого мотиваційного ефекту, як підвищення інтересу до навчального матеріалу, розвиток критичного мислення, розширення можливостей самовираження й творчості. Водночас автори звертають увагу на низку викликів – необхідність підвищення цифрової компетентності викладачів, ризики інформаційного перевантаження, потребу у збереженні гуманітарної глибини змісту [9]. У праці «Використання цифрових сервісів та інструментів у професійній підготовці майбутніх учителів» представлено важливі висновки, що безпосередньо корелюють з проблемою, яка розглядається. Автори наголошують, що сучасний педагог уже не може здійснювати ефективну освітню діяльність без системного використання цифрових сервісів і засобів комунікації. Такі інструменти, як електронна пошта, мобільні технології, відеозв'язок, інтернет-пошук, а також спеціалізовані освітні платформи (Glogster, Google Classroom, Edmodo, Nearpod, Trello, ReadWriteThink, VAcademia, LearningApps, Kahoot! тощо), виступають не лише технічним ресурсом, а й ключовими детермінантами підвищення мотивації здобувачів освіти [1]. Досвід педагогів демонструє, що цифрові інструменти є потужними детермінантами навчальної мотивації, оскільки забезпечують інтерактивність, індивідуалізацію, комунікаційну насиченість та можливості для самореалізації здобувачів освіти в сучасному цифровому освітньому середовищі.

Отже, аналіз сучасних досліджень і практик цифровізації освіти переконливо показує, що цифрове освітнє середовище вже не є лише сукупністю технічних засобів: воно формує новий формат взаємодії, змінює структуру освітнього досвіду та, відповідно, по-новому впливає на навчальну мотивацію здобувачів освіти. Це потребує окреслення ключових детермінант, які визначають, як саме цифрове середовище посилює або, навпаки, послаблює внутрішню й зовнішню мотивацію до навчання: технологічні, педагогічні, психологічні, соціально-комунікативні, організаційно-управлінські та особистісні чинники. *Технологічні детермінанти* пов'язані з доступністю та якістю цифрових ресурсів, рівнем інтерактивності й мультимедійності контенту, можливостями адаптивних технологій, віртуальних лабораторій, VR/AR, які роблять навчання наочним, динамічним і привабливим, що безпосередньо впливає на інтерес, задоволення від навчання, відчуття його сучасності та практичної значущості. *Педагогічні детермінанти* стосуються цифрової компетентності викладача, його вміння створювати логічно структурований, доступний, інтерактивний цифровий курс, організувати зворотний зв'язок, підтримувати студентів, поєднувати технології з методично виваженими підходами. Саме педагог виступає посередником між технологіями та здобувачем освіти, тому від рівня його цифрової компетентності, емоційного інтелекту, гнучкості й мотиваційної підтримки багато в чому залежить активність студентів.

Психологічні детермінанти охоплюють відчуття автономії, контролю над власним освітнім процесом, рівень психологічного комфорту в цифровому середовищі, наявність внутрішньої цікавості, прагнення до компетентності, досвід успіху та цифрову стійкість до інформаційного перевантаження. Чим більш зрозумілими, структурованими й емоційно підтримувальними є цифрові формати навчання, тим сильнішою стає внутрішня мотивація здобувачів. *Соціально-комунікативні детермінанти* пов'язані з якістю онлайн-взаємодії, можливостями співпраці та спільної діяльності, відчуттям соціальної присутності, формуванням навчальних онлайн-спільнот, що посилюють відчуття взаємопідтримки та спільного руху до результату. *Організаційно-управлінські детермінанти* визначаються на рівні закладу освіти: наявністю якісних освітніх платформ, технічної та методичної підтримки, чіткими правилами цифрової взаємодії, систематичним підвищенням кваліфікації педагогів у галузі цифрової освіти. Добре організоване цифрове середовище знімає зайві бар'єри, дає змогу здобувачам зосередитися на змісті, а не на подоланні технічних труднощів. Нарешті, *особистісні детермінанти* стосуються індивідуальних характеристик здобувачів: рівня їхньої цифрової грамотності, навичок саморегуляції та самоорганізації, попереднього досвіду

онлайн-навчання, особистих інтересів і ціннісних орієнтацій. Ті, хто володіє розвиненими навичками самостійної роботи, швидше адаптуються до цифрового формату, активніше використовують його ресурси й демонструють вищий рівень внутрішньої мотивації. Таким чином, вплив цифрового освітнього середовища на навчальну мотивацію здобувачів освіти є багатовимірним результатом взаємодії технологічних можливостей, професійної майстерності викладача, психологічних умов навчання, якості онлайн-комунікації, організаційної підтримки й особистих характеристик самих здобувачів. Саме узгоджене поєднання цих детермінант визначає, чи стане цифрове навчання для здобувача джерелом натхнення, зростання та самореалізації, чи буде сприйматися як формальний, маломотивувальний обов'язок.

Список використаних джерел

1. Використання цифрових сервісів та інструментів у професійній підготовці майбутніх учителів / Р. Гуревич, В. Кобися, А. Кобися, С. Кізім, Л. Куцак, Н. Опушко. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики в підготовці фахівців* : методологія, теорія, досвід, проблеми. 2022. С. 5–22.
2. Красильник Ю. С. Професійні якості інженера-педагога в контексті особистісно орієнтованого навчання. *Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України* : матеріали III Всеукраїнського круглого столу з міжнародною участю (29 жовтня 2019 року). Київ, 2019. С. 58–62.
3. Красильник Ю. С. Психолого-педагогічні засади патріотичного виховання майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 11, том 2. С. 71–74.
4. Красильник Ю. С. Психолого-педагогічні умови інформаційно-технологічного забезпечення підготовки майбутнього викладача в умовах магістратури: методичні рекомендації. Київ : Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, 2012. 38 с. URL: <https://is.gd/QAx5qs> (дата звернення: 28.10.2025).
5. Красильник Ю. С. Теоретико-методичні аспекти проектування інноваційного освітнього середовища вищого педагогічного навчального закладу. *Вісник Національної академії оборони України*. 2014. Вип. 6 (43). С. 51–62.
6. Марчук Н. А. Цифрові інструменти в професійній освіті України: історія виникнення, особливості впровадження та перспективи. *Професійно-прикладні дидактики*. 2024. № 2. С. 48–53.
7. Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України : стан, проблеми, перспективи : наук.-аналіт. доп. / за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ : ІЦО НАПН України, 2022. 96 с.
8. Теорія і практика професійного становлення фахівця в інноваційному освітньому середовищі : монографія / кол. авт. ; за заг. ред. проф. Н. П. Волкової, О. О. Лаврентьєвої. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля. 2023. 498 с.
9. Цифрові інструменти у викладанні гуманітарних наук: постановка проблеми і потенціал розвитку / Ю. Ю. Львіна, Ю. О. Білоцерківська, О. Б. Блага, В. І. Остащук. *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach*. 2023. №16. С. 63–74.

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ

Збірник матеріалів
VIII Міжнародної конференції

(Київ, 12 листопада 2025 року)

Керівник видавничого проекту *Віталій Зарицький*
Авторська редакція

Підписано до друку 05.01.2026. Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Друк офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. аркушів – 48,59. Обл.-вид. аркушів – 42,84.
Тираж 300.

Видавець і виготовлювач: ТОВ «Видавництво Ліра-К»
Свідоцтво № 3981, серія ДК.
03115, м. Київ, вул. С. Чобану, 24
тел.: (050) 462-95-48; (067) 820-84-77
Сайт: lira-k.com.ua, редакція: zv_lira@ukr.net